

FINLANDIA
TALO HUSET HALL

ALVAR AALTO & FINLANDIA-TALO

ALVAR AALTO &

Alvar Aalto 1930-luvulla.
Kuva: Heinonen,
Alvar Aalto -museo

Kun Helsingistä oli 1800-luvun alussa tullut autonomisen suurruhtinaskunnan pääkaupunki, suunnitteli arkkitehti Carl Ludwig Engel monumentaalisen keskustan, jota nykyisin kutsutaan Senaatintoriksi ja jonka ympärillä sijaitsevat tuomiokirkko, valtioneuvosto ja yliopisto. Alvar Aallon mielestä itsenäisen Suomen oli myös saatava oma keskuspaikkansa kaupunkiin. Paikan tuli sijaita lähellä eduskuntataloa, rakennusta, joka symbolisoi Suomen vuonna 1917 saavuttamaa asemaa. Onnellisten yhteensattumien ansiosta Aallolle tarjoutui tilaisuus ihanteellisen ratkaisun luomiseen. Näihin lukeutui mm. suuri tavara-asema, jonka oli määrä siirtyä tulevaisuudessa muualle. Hänen suunnitelmansa oli lisäksi yhteneväinen Eliel Saarisen jo vuonna 1917 esittämän ajatuksen kanssa uuden sisääntuloväylän, Vapaudenkadun, rakentamisesta pohjoisista kaupunginosista kaupungin keskustaan tulevaa liikennettä varten.

Aalto suunnitteli suuren, kolme tasoa käsittävän viuhkamaisen terassitorin. Sen kärki oli Mannerheimin ratsastajapatsaan kohdalla ja avautui sieltä Töölönlahden suuntaan. Terassitorin yhtä puolta reunustivat kongressi- ja konserttitalo ja sen takana ooppera, taidemuseo, kaupunginkirjasto ja mahdollisesti muita monumentaalisia rakennuksia vehreässä Hesperian puistossa. Vapaudenkatu oli määrä rakentaa pohjoisesta päin rautatien ylitse pilarien varaan. Autoilla keskustaan saapuville avautuisi mahtava kaupunkimaisema, jossa julkisivut kuvastuisivat veteen Venetsian palatsien tavoin. Kolmionmuotoinen tori muodostaisi vastaanottavan sylin, eduskuntatalo ja rautatieasema näkyisivät taustalla. Tämän ensimmäisen kaupunkisuunnitelmansa Aalto laati vuonna 1961. Vuosina 1964 ja 1971 hän teki muutoksia ehdotukseensa eri tahoilta esitettyjen huomautusten pohjalta.

Finlandia-talo suunniteltiin vuonna 1962 ja rakennettiin vuosina 1967–71. Kongressisiipi puolestaan suunniteltiin vuonna 1970 ja rakennettiin vuosina 1973–75. Näin oli toteutunut ensimmäinen vaihe suuresta suunnitelmasta, ja Aallon mielestä voitto oli saavutettu.

FINLANDIA-TALO

Mitä Finlandia-taloon tulee, sisältää se monia yksityiskohtia, joita Alvar Aalto kehitti elämänsä aikana monumentaalirakennusten parissa työskennellessään. Se ei ole funktionalistin luomus, jos sellaisella tarkoitetaan rakennusta, jonka muodot määräytyvät yksinomaan käytännön tehtävän ja teknisten rakenneratkaisujen sanelemina. Se on päinvastoin dekoratiivisesti käsitelty kubististen muotojen yhdistelmä, josta muodostuu monitahoinen kokonaisuus. Mikään elementeistä ei ole pelkästään dekoratiivinen, sillä Aalto oli sittenkin uskollinen funktionalismille, että hän etsi aina muodoilleen myös käytännön motiiveja. Finlandia-talon johtoajatus oli tornimainen osa, jossa on kokonaisuuden ylitse rakennettu vino katto. Tämä ajatus syntyi, koska Aalto uskoi saavuttavansa paremman akustisen ratkaisun jättämällä tyhjän kaiuntatilan salin yläpuolelle. Tilan on sisäkaton ritilärakenteen ansiosta yleisön näkymättömissä, mutta sen avulla on mahdollista saada aikaan syvä jälkikaiunta, joka on ominaista korkeille kirkkosaleille. On valitettavaa, että tämä ratkaisu on osoittautunut käytännössä osittain epäonnistuneeksi. Rakennuksen vaikuttava ulkomuoto välittää kuitenkin juuri tämän ajatuksen ansiosta meille suuren optisen elämyksen.

Materiaaleista on marmorilla samantapainen kaksinkertainen motivaatio. Aalto käytti sitä niin sisä- kuin ulkopinnoissakin, missä se muodostaa kontrastin mustalle graniitille. Marmori toimii Aallolle yhdyssiteenä Välimeren alueen kulttuuriin, jonka hän halusi tuoda myös kotimaahansa.

Sisätiloissa toistuvat monet Aallolle tyypilliset aiheet. Suuressa epäsymmetrisessä auditoriossa on tuskin yhtään suoraa kulmaa, kuitenkin se on yhteneväinen ja luontevan harmoninen akustisesti motivoituine seinäreliiefeineen ja rohkeine parvekelinjoinen. Se on pelkistetty toisinto Essenin suuren oopperatalon salista. Finlandia-talon suljetun 1700 paikan tilan ja pienemmän, 340 paikan auditorion (jotka akustinen katto on lainattu Aallon Saksan liittotasavallan

Alvar Aalto 1970-luvulla.
Kuva: Eva ja Pertti Ingervo,
Alvar Aalto -museo

Detmerodeen suunnittelema kirkosta), väliin on sijoitettu monitahoisesti avoimen maiseman tavoin avautuva lämpiö. Se on myös tila, jolla ei ole selvää muotoa, mutta jota ympäröivät voimakkaasti muotoillut elementit, joiden luomisessa Aalto oli mestari. Lämpötilat jatkuvat tai toistuvat kongressisiivessä, jonka arkkitehtonisesti silmiinpistävin piirre on seinä, joka pieninä kaarina taipuu sisälle päin. Tässäkin ilmenee kaksinkertainen motivaatio: Aalto halusi toisaalta säilyttää suuren osan tontilla kasvavaa puustoa ja toisaalta kuitenkin rikkoa suorille seinille ominaisen jäykän samankaltaisuuden.

Näiden yleisluonteisten näkökohtien lisäksi on muutama sana paikallaan Aallolle ominaisesta huolellisesta suunnittelusta ja toteutuksen korkeasta laadusta. Yksityiskohtien suunnittelu on täällä Finlandia-talossa viety huippuunsa. Jokainen valaisin, huonekalu, paneeli, lattianpäällyste ja koristeista on suunniteltu erikseen pitkän arkkitehdinuran kypsällä kokemuksella. Kaikki materiaalit puhuvat luonnon omaa pidättyväistä kieltä ilman teknisesti keinotekoisia painotuksia. Tämä johtuu Aallon perusnäkemyksestä, jonka mukaan arkkitehtuurin on oltava taustana ihmiselle. Finlandia-talossa ei huomio kohdistu hämmästyttäviin muotoihin ja räikeään sisustukseen vaan yleisöön ja esiintyjiin. Tämä asettaa kieltämättä myös yleisölle tiettyjä vaatimuksia. Finlandia-talon yleisön ei tarvitse olla pukeutunut juhlapukuun, kuten entisaikojen upeissa oopperalämpioissä ja kullatuissa konserttisaleissa, vaan se saa mieluummin olla yhtä aito ja luonnollinen kuin ympäristönsä.

Göran Schildt, fil.tr

Alvar Aallon elämäkerran kirjoittaja